ʿATIQOT

VOLUME 60

ISRAEL ANTIQUITIES AUTHORITY
JERUSALEM 2008

'Atiqot
Publications of the Israel Antiquities Authority

Editor-in-Chief: Judith Ben-Michael

Series Editor: Rachel Kudish-Vashdi

English Editors: Miriam Feinberg
Shelley Sadeh
Aviva Schwarzfeld
Lori Lender
Samuel R. Wolff
Eliot Braun
Joe Shadur

Hebrew Editors: Lior Wexler
Shoshana Israeli

Editorial Coordinator: Aviva Schwarzfeld

Cover Illustrations
English: An Assyrian-Like Archer on a Hebrew Seal from Jerusalem, before Cleaning (Photography: Clara Amit)
Hebrew: An MB II Faience Vessel from Tel Afeq (Tell Qurdana) (Photography: Clara Amit)

Typesetting and Layout: Ira Perova and Hagar Maimon
Production: Ira Perova
Preparation of Illustrations: Natalia Zak, Irina Berin and Elizabeth Belashov

Scanning, Plates and Printing: Keterpress Enterprises, Jerusalem

© 2008, the israel antiquities authority
POB 586, Jerusalem 91004
ISBN 978–965–406–216–9
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il

CONTENTS

A Chalcolithic Burial near Ḥorbat Govit in Lower Galilee *The Flint, by Hamoudi Khalaily*	Edwin C.M. van den Brink and Catherine Commenge	1
The Early Bronze Age Site of Ashqelon, Afridar—Area M *The Flint Assemblage, by Hamoudi Khalaily* *The Archaeozoological Material, by Moshe Sade* *Radiocarbon Dating, by Elisabetta Boaretto*	Amir Golani	19
A Bronze Age Site at Naḥal Rimmonim in the Jezreel Valley	Karen Covello-Paran	53
The Flint Assemblage from Naḥal Rimmonim	Hamoudi Khalaily	75
Rock-Cut Tombs from the Intermediate Bronze and Iron Ages at Kafr Kama, Lower Galilee	Karen Covello-Paran	79
Middle Bronze Age II and Late Bronze Age II Burials at Tel Afeq (Tell Qurdana) in the ʻAkko Plain	Dina Shalem	93
Four Hebrew Seals, One Depicting an Assyrian-Like Archer, from the Western Wall Plaza Excavations, Jerusalem	Tallay Ornan, Shlomit Weksler-Bdolah, Zvi Greenhut, Benjamin Sass and Yuval Goren	115
A Late Third–Fourth-Century CE Burial Cave on Remez Street, Qiryat Ata *Coins, by Gabriela Bijovsky*	Fanny Vitto	131
A Byzantine Church at Qiryat Ata *Mamluk Coin, by Ariel Berman*	Fanny Vitto	165
A Coastal Rural Occupation of the Medieval Period at ʻEn Gev	Hervé Barbé	177
A Coin Wrapped in Cloth from Elqosh	Fanny Vitto	193
Summaries of the Hebrew Section		
A Burial Complex from the Roman Period in Ancient Haifa	Shalom Yanklevitz	197
The Tel Tanninim Aqueduct (Channel E) from the Byzantine Period	Yosef Porath	199
The Hebrew Section		1*–24*

Abbreviations

AASOR	Annual of the American Schools of Oriental Research
ADAJ	*Annual of the Department of Antiquities of Jordan*
'Atiqot (*ES*)	English Series
'Atiqot (*HS*)	Hebrew Series
BAR Int. S.	British Archaeological Reports (International Series)
BASOR	*Bulletin of the American Schools of Oriental Research*
BCH	*Bulletin de Correspondance Hellénique*
ESI	*Excavations and Surveys in Israel*
HA	*Ḥadashot Arkheologiyot*
HA–ESI	*Ḥadashot Arkheologiyot—Excavations and Surveys in Israel* (from 1999)
IAA Reports	Israel Antiquities Authority Reports
IEJ	*Israel Exploration Journal*
IMJ	*Israel Museum Journal*
JGS	*Journal of Glass Studies*
JRA	*Journal of Roman Archaeology*
JSOT	*Journal for the Study of the Old Testament*
LA	*Liber Annuus*
NEAEHL	E. Stern and A. Lewinson-Gilboa eds. *New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land.* Jerusalem 1993.
OBO	Orbis Biblicus et Orientalis
OIP	Oriental Institute Publications
PEF	*Palestine Exploration Fund*
PEQ	*Palestine Exploration Quarterly*
QDAP	*Quarterly of the Department of Antiquities of Palestine*
ZDPV	*Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins*

עתיקות

כרך 60

רשות העתיקות
ירושלים התשס"ט

עתיקות
פרסומי רשות העתיקות

עורכת ראשית: יהודית בן־מיכאל

עורכת הסדרה: רחל קודיש־ושדי

עריכה עברית: ליאור וקסלר
שושנה ישראלי

עריכה אנגלית: מרים פיינברג
שלי שדה
אביבה שוורצפלד
לורי לנדר
שמואל וולף
אליוט בראון
ג׳ו שדור

רכזת מערכת: אביבה שוורצפלד

איורי עטיפה
עברית: כלי פייאנס מתקופת הב״ת 2 מתל אפק (תל כורדאנה) (צילום: קלרה עמית)
אנגלית: חותם עברי עם חרותת של קֶשֶׁת בסגנון אשורי מירושלים, לפני ניקוי (צילום: קלרה עמית)

סדר ועיצוב: אירה פרובה והגר מימון
הבאה לדפוס: אירה פרובה
הכנת איורים לדפוס: נטליה זק, אירינה ברין ואליזבט בלשוב

סריקות, לוחות ודפוס: מפעלי דפוס כתר, ירושלים

© כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות
ת״ד 586, ירושלים 91004
ISBN 978–965–406–216–9
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il

תוכן העניינים

מערכת קבורה מהתקופה הרומית בחיפה העתיקה המטבעות, מאת דונלד צבי אריאל הממצא האנתרופולוגי, מאת יוסי נגר	שלום ינקלביץ	*1
אמת המים לתל תנינים (אמה E) מהתקופה הביזנטית	יוסף פורת	*13

החלק האנגלי

קבורה מהתקופה הכלקוליתית ליד חורבת גובית בגליל התחתון	אדווין ון דן ברינק וקתרין קומונז׳	1
האתר מתקופת הברונזה הקדומה באשקלון, אפרידר — שטח M ממצא כלי הצור, מאת חמודי חלאילה הממצא הארכיאוזואולוגי, מאת משה שדה תיארוך באמצעות פחמן־14, מאת אליזבטה בוארטו	אמיר גולני	19
אתר מתקופת הברונזה בנחל רימונים בעמק יזרעאל	קרן קובלו־פארן	53
ממצא כלי הצור מנחל רימונים	חמודי חלאיילה	75
קברים חצובים בסלע מתקופת הברונזה הביניימית ומתקופת הברזל בכפר כמא, הגליל התחתון	קרן קובלו־פארן	79
קברים מתקופת הברונזה התיכונה 2 ומתקופת הברונזה המאוחרת 2 בתל אפק (תל כורדאנה), עמק עכו	דינה שלם	93
ארבעה חותמות עבריים, שעל אחד מהם תיאור של קשת בסגנון אשורי, מהחפירות ברחבת הכותל המערבי, ירושלים	טלי אורנן, שלומית וקסלר־בדולח, צבי גרינהוט, בנימין זאס ויובל גורן	115
מערת קבורה מסוף המאה הג׳ – המאה הד׳ לסה״נ ברחוב רמז, קריית אתא המטבעות, מאת גבריאלה ביכובסקי	פאני ויטו	131
כנסייה מהתקופה הביזנטית בקריית אתא מטבע מהתקופה הממלוכית, מאת אריאל ברמן	פאני ויטו	165
יישוב כפרי מימי הביניים לחוף הכנרת בעין גב	חיים ברבה	177
מטבע עם טביעת בד מאלקוש	פאני ויטו	193